

Hyväksytty Kansallisen Kokoomuksen
puoluekokouksessa 8. – 10.6.2001 Lahdessa

Nuorisopoliittinen kannanotto

NUORISOTYÖN PAINOPISTE VARHAISNUORIIN

”Mahdollisuuksia ja haasteita”

Tämän päivän nuoriso on valistunutta ja kansainvälistä. Valtaosa nuorista hallitsee elämäntilanteensa ja kykenee kantamaan vastuun itsestään ja ympäristöstään.

Suomen koulujärjestelmä antaa nuorille hyvät edellytykset selviytyä työn ja tulevaisuuden haasteista. Nuoriso-, liikunta- ja kulttuurijärjestöt sekä yhteiskunta tarjoavat myös laajat harrastusmahdollisuudet.

Suomalainen yhteiskunta panostaa nuorisoon paljon, myös perinteisen nuorisotyön ulkopuolella. Kun lasketaan yhteen, mitä valtio käyttää eri ministeriöissä nuorisoon, loppusummaksi tulee noin 30 miljardia. Samalla tavalla laskien, kuntien budjeteista tähän käytetään noin puolet.

Vaikka valtaosalla nuorista menee hyvin, osalla menee entistä huonommin. Nuorisotyöllä on vastattavanaan vakavia haasteita: osa nuorista syrjäytyy, yhä nuoremmat käyttävät päihteitä ja asenteet huumeita kohtaan ovat sallivia. Asuntotilanne vaikeuttaa nuorten itsenäistymistä. Vaaleissa vaikuttaminen ei kiinnosta.

Tutkijoiden mukaan yhteiskunnan muutos on varhaistanut lasten ja nuorten psyykkistä ja sosiaalista kehitystä sekä biologista kasvua. Siten lapsuus jää yhä aikaisemmin taakse.

”Samaa joukkuetta, nuorten puolesta”

Koska nuoret itsenäistyvät ja aikuistuvat entistä nuorempina, ongelmiin on puututtava entistä aikaisemmin. Nyt on aika panostaa varhaisnuoriin.

Nuorisotyölain yläikärajaa on laskettava niin, että sen piiriin kuuluvat vain alle 25-vuotiaat. Se ohjaa suuntaamaan siihen ikäluokkaan, joita tosiasiallisesti pidetään nuorina. Lisäksi se yhdenmukaistaa eri hallinnonalojen välillä nuoruuden määrittelyn.

Varhaisnuoriin panostaminen vaatii entistä parempaa yhteistyötä kunnan nuorisotoimen, koulun, kirkon, kolmannen sektorin ja kodin välillä. Yhdessä löydetään parhaiten nuoren kasvuun liittyvät kipupisteet, yhdessä pystytään parhaiten auttamaan.

Yhteistyö myös säästää varoja todelliseen toimintaan. Kouluista tulee tehdä alueensa toimintakeskuksia, jotka palvelevat mm. nuorisotoimen, lasten kerhotoiminnan ja vapaan kansalaistoiminnan tarpeita.

Yhteistyön sujumiseksi kunnan tulee koordinoida tehokas työnjako. Yhteydenpidon vanhempien, nuorisotyöntekijöiden, opettajakunnan, koulukuraattorien ja sosiaali- ja terveystoimen sekä poliisin välillä on oltava saumatonta.

Perinteinen jako sosiaalitoimen päivähoidon ja opetustoimen koulujen välillä ei saa haitata yhteistä tehtävää nuorten kasvattamisessa. Lakisääteiseksi muuttunut esiopetus on linkitettävä pedagogisesti peruskoulun ensimmäisten luokkien opetukseen. Esiopetuksen ja peruskoulutuksen järjestämisessä tulee pyrkiä siihen, että toiminnot ovat lähekkäin.

Tutkimusten mukaan nuoret kokevat elämälleen tärkeimmäksi juuri perheen ja läheiset. Siksi ongelmakäyttäytymisessä toimenpiteiden tulee ulottua nuoren itsensä lisäksi koko perheeseen ja sen toimintaedellytyksiin.

- Nuorisotyölain yläikäraja lasketaan yleiseurooppalaiselle tasolle tarkoittamaan alle 25-vuotiaita
- Opetus-, nuoriso- ja muun vapaa-ajan toimen fyysiset ja henkiset resurssit on otettava laajemmin yhteiseen käyttöön.
- Koulujen ja nuorisotoimen tulee antaa seksuaalikasvatusta
- Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen yhteistyön on oltava joustavaa ja kunnilla on oltava valinnanvapaus varhaiskasvatuksen hallinnon suhteen

”Vastuunkantajaksi kasvetaan jo lapsena”

Miksi nuoret eivät äänestä tai toimi puolueissa? Syitä on monia. Perinteinen poliittinen ja parlamentaarinen toiminta tuntuu heistä hitaalta, tylsältä ja tehottomalta - verrattuna näyttäviin mielenilmauksiin. Lisäksi yhä useampi hakee kansalaistoiminnaltaan nopeita tuloksia eikä sitoutumista kokonaisvaltaisten aatteiden ajamiseen. Tähän tarpeeseen vastaa toiminta pysyvien ja järjestäytyneiden liikkeiden ulkopuolella, hetkellinen ja yhteen asiaan sitoutuva kansalaistoiminta.

Nuorille on tarjottava toiminnallisia ja todellisia vaikutusmahdollisuuksia. Olemassa olevia nuorten osallisuushankkeita tulee kehittää. Nuorisovaltuustojen on päästävä päättämään konkreettisesti nuorten elinoloihin vaikuttavista asioista, sillä politiikan leikkiminen vailla vaikutusmahdollisuuksia ei nuorille maistu. Osallistumisen muotoja tulee kehittää myös entistä nuoremmille ikäluokille.

Suurempiin kuntiin ja seutukuntiin tulee perustaa erityisiä nuorisoasiain neuvottelukuntia. Niiden tehtävänä olisi nuorten elinoloihin liittyvien hankkeiden poikkihallinnollinen koordinointi ja uusien aloitteiden esiin nostaminen.

Jotta varhaisnuoret kasvavat aktiivisiksi ja osallistuviksi kansalaisiksi, tulee koulussa saada sekä tietoa, kannustusta että kokemusta vaikuttamisesta. Koulujen oppilaskunta-toiminta muodostaa yhden nuorten keskeisimmistä vaikutusväylistä. Kouluissa ja kunnissa oppilaskuntien näkemykset on otettava huomioon päätettäessä oppilaitokseen ja oppilaisiin liittyviä asioita.

Tutkimusten mukaan suomalaiset nuoret ovat kiinnostuneita yhteiskunnallisista asioista ja haluavat vaikuttaa. Kokoomus haluaa kehittää uusia nuorten vaikuttamisen muotoja, mm. mobiili- ja nettiäänestäminen ja nuorisovaltuustojen vaikutusmahdollisuuksien lisääminen.

Kansallinen Kokoomus uudistaa omaa järjestötoimintaansa vastaamaan paremmin 2000-luvun haasteita.

- Kaupunkien ja seutukuntien nuorisoasiain neuvottelukuntien kautta nuorten ääni kuuluviin ja uudet aloitteet esiin
- Oppilaskuntien asemaa tulee vahvistaa, kehittämällä niiden toimintaedellytyksiä ja lisäämällä niiden vaikutusmahdollisuuksia kunnissa
- Nuorisovaltuuston on päästävä vaikuttamaan konkreettisesti nuorten elinoloihin

”Pakkohoito on vasta viimeinen vaihtoehto”

Päihteiden käyttö ja päihdeongelmat ovat nuorten piirissä lisääntyneet koko 1990-luvun. Päihteisiin liittyvät lieveilmiöt kuten terveyshaitat, hoidon tarpeen lisääntyminen, huumekuolemat ja rikollisuus ovat lisääntyneet. Huumeaineisiin liittyvä ammattimainen rikollisuus on tuonut huumeet nuorten ulottuville.

Päihdeongelmaisten nuorten hoito on tärkeää, mutta tärkeintä on kehittää ennaltaehkäisevää työtä, koska se on inhimillisesti parasta ja taloudellisinta.

Huumevalistusta on tehostettava aloittamalla valistus jo ala-asteella ja päiväkodeissa. Murrosikäisille suunnattu huumevalistus on usein liian myöhäistä, koska huumeita kokeillaan yhä nuorempina. Eri ikäluokille on annettava huumevalistusta yksilöllisesti, oman ikäluokkansa ehdoilla. Valistuksen on oltava todenmukaista ilman pelottelua tai romantisointia.

Huumeiden vastaiseen rintamaan on aktivoitava myös kolmannen sektorin toimijat mukaan lukien nuorisojärjestöt sekä nuoria työllistävät työnantajat. Viimeisenä vaihtoehtona tulee käyttää myös pakkohoitoa käytön katkaisemiseen. Pakkohoidolla yhteiskunta kantaa vastuunsa alaikäisen tulevaisuudesta.

- Päihdevalistusta on tehostettava peruskoulun 1-4 luokilla; ennen sitä ikää, jolloin ongelmakäyttäytymisen riskit alkavat
- Valistuksen on oltava todenmukaista ja kullekin ikäryhmälle sovitettua
- Pakkohoitoa ei ole syytä kaihtaa alaikäisten huumeiden käyttäjien kohdalla
- Huumeiden vastaiseen rintamaan on aktivoitava myös kolmannen sektorin toimijat mukaan lukien nuorisojärjestöt sekä nuoria työllistävät työnantajat
- Asenteisiin täytyy vaikuttaa niin yhteiskunnallisessa päätöksenteossa, perheissä, kouluissa kuin nuorisoporukoissakin

”Asumisvaihtoehtoja nuorten tarpeisiin”

Yksi itsenäistymisen merkeistä on muutto pois vanhempien kodista. Oman kodin saaminen on kuitenkin vaikeaa. Se vaikeuttaa nuorten liikkumista koulutuksen tai työn takia, sekä yleensä itsenäistymistä.

Nuorten ja opiskelijoiden asuntotilanne on hälyttävä etenkin suurimmissa korkeakoulukaupungeissa. Myös muiden kuntien asuntotilanteesta löytyy ongelmia. Koska korkeakoulukaupunki saa opiskelijoista merkittävän taloudellisen edun sekä tulevaisuuden osaajia, sen on kannettava vastuunsa opiskelijoiden asuntotarpeesta. Kuntien on aktiivisesti kaavoitettava opiskelija-asuntoja oppilaitosten läheisyyteen.

Asuntoa hankkiessaan nuori tekee kauaskantoisia ja riskipitoisia päätöksiä, joihin hänellä ei aina riitä asiantuntemusta. Nuorille tulee olla tarjolla eri vaihtoehtoja asumisuran aloittamiseksi: vuokra-, omistus-, osaomistus- ja asumisoikeusasuntoja.

Vuokra-asumisesta nuorille tulisi luoda väylä omistusasumiseen. Korkotuetut osaomistusasunnot ovat tähän paras väline, koska nuori voi mennä niihin ensin vuokralle, ja myöhemmin asteittain ostaa omakseen.

Osa nuorista tarvitsee tukea matkallaan kohti aikuisuutta. Erityisesti syrjäytymisvaarassa olevien nuorten itsenäiseen asumiseen tulee liittää elämän suunnitteluun, koulutukseen ja työntekoon liittyviä tukitoimia.

- Korkotuetuista osaomistusasunnoista luotava väylä, jota kautta nuoret voivat halutessaan siirtyä vuokra-asumisesta omistusasumiseen
- Opiskelija-asuntoja on rakennettava lisää
- Vuokra-asuntokannan vankistumiselle on luotava edellytyksiä
- Moniongelmatapauksissa on järjestettävä elämänhallintaan tähtäävää tuettua asumista
- Asumisoikeusasumista on laajennettava vapaarahoitteisella tuotannolla

”Työhön ja yrittäjyyteen kasvetaan pienestä pitäen”

Viime vuosikymmenen lama johti sitkeään pitkäaikaistyöttömyyteen sekä siihen, että työsuhteiden luonne muuttui. Pysyvien työsuhteiden rinnalla on entistä enemmän tilapäisiä ja osa-aikaisia työsuhteita, työura voi koostua monista eri ammateista.

Useimmat nuoret ovat valmiit vaihtamaan ammattia tai asuinpaikkaa työmarkkinoiden muutosten tahdissa. Aluekehityksen avaimet ovat tulevaisuudessa yhä enemmän nuorten käsissä; missä he päättävät asua ja hyödyntää koulutuksen kautta saatua henkistä pääomaa.

Työmarkkinoiden kehitys muuttaa työntekijöiden roolia yrittäjämäisemmäksi. Yksilö "myy työvoimaansa" eri tahoille, usein projektiluontoisesti. Siksi nuoren on tärkeä osata pelata yrittäjämäisessä ympäristössä. Koulutuksen tulee tukea yrittäjyyteen ja työelämässä menestymiseen paljon nykyistä vahvemmin. Yrittäjyyskasvatusta on vahvistettava peruskoulun, lukion ja ammatillisen koulutuksen opetussuunnitelmissa.

Ns. aktiivisen sosiaalipolitiikan pakettiin kuuluvat keinot nuorten pitkäaikaistyöttömien aktivoimiseksi on toteutettava.

Vaikka suurtyöttömyys onkin ohi useimmilla paikkakunnilla, kuntien tulee jatkuvasti panostaa mm. nuorten työpajatoimintaan nuorten pitkäaikaistyöttömien aktivoimiseksi. Työpajatoiminnan rinnalle on kehitettävä muita innovatiivisempia ja kannustavampia keinoja elämänpolun löytämiseksi.

- Yrittäjyyskasvatusta on vahvistettava peruskoulun, lukion ja ammatillisen koulutuksen opetussuunnitelmissa
- Kuntien on edelleen panostettava nuorten työpajatoimintaan pitkäaikaistyöttömien aktivoimiseksi
- Työpajatoiminnan rinnalle tulee kehittää uusia yrittäjyyteen kannustavia työllistämistoimenpiteitä
- Kuntien on toteutettava kuntouttavaa työtoimintaa yhdessä kolmannen sektorin kanssa